

**๑๐๐
วาทะเดรณีย์**

รวมอมตวาทะของพระอรหันต์ จากพระไตรปิฎก

๑๐๐ วาทะเถรภูมิ

รวมอมตะวาทะของพระอรหันต์ จากพระไตรปิฎก

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

คำปรารภ

คำพูด ในโลกของเราเนี่ย แม้มียากมายหลายหมื่น แสน ล้านคำ บางถ้อยคำอาจดูสะสลาย ไพเราะเพราะพริ้ง บางคำดูวิจิตรพิสดาร แต่ถ้าคำพูดเหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ช้ำยังนำมาซึ่งความทุกข์ คำพูดเหล่านั้น ก็ไม่นับว่าเป็นคำพูดที่ดี

ตรงกันข้ามกับคำพูดที่ฟังแล้วพาใจให้หลุดพ้นจากห้วงวัฏฏสงสาร นำมาซึ่งความสุขอันเป็นนิรันดร์ คำพูดนั้นแม้มียากจนเพียงเล็กน้อยก็นับได้ว่าเป็นคำพูดชั้นเยี่ยม ควรค่าแก่การฟังและนำไปใช้ในชีวิต

คณะผู้จัดทำตระหนักและซาบซึ้ง เพราะตลอดระยะเวลา ๑๐ พรรษาที่ผ่านมาได้อาศัยคำพูดเหล่านี้ฝึกฝนอบรมตนมาตลอด

ในโอกาสนี้จึงได้จัดทำหนังสือ “๑๐๐ วาทะ
เถรภูมิ” ซึ่งรวบรวมมาจาก ขุททกนิกาย เถรคาถา
และเถรคาถา ในพระไตรปิฎก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็น
อมตวาตะของพระอรหันต์เถระและพระอรหันต์
เถรีทั้งสิ้น นอกจากนี้มีความไพเราะในเชิงภาษา
เพียบพร้อมไปด้วยธรรมะที่ละเอียด ลึกซึ้งแล้ว
บางวาทะก็เป็นอุทาหรณ์สอนจิต บางวาทะก็
เสริมสร้างกำลังใจ ควรค่าแก่การนำมาฝึกฝนอบรม
บ่มบารมีของตนให้แกร่งบ่งๆ ขึ้นไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่าน จะได้ข้อคิด
ดีๆ จากหนังสือ “๑๐๐ วาทะเถรภูมิ” เล่มนี้ และ
นำไปปฏิบัติให้เจริญยิ่งขึ้นไป

คณะผู้จัดทำ

พระภิกษุรุ่นปี ๒๕๓๔

ความหมายของคำว่าเถระ

เถรภุมิ ภุมิแห่งพระเถระ มาจากคำ ๒ คำ
คือ เถระ และ ภุมิ

เถระ แปลว่า ผู้ใหญ่ หรือผู้มั่นคง เถระ
มาจาก อธิ ธาตุ ใช้ในความหมายว่า มั่นคง

ภุมิ แปลว่า แผ่นดิน ภาคพื้น ชั้น

เถรภุมิ ใช้ในความหมายว่า ชั้นพระผู้ใหญ่

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสให้ความหมาย
ของคำว่า “เถระ” ไว้อย่างลึกซึ้งกินใจว่า

“บุคคลไม่เชื่อว่าเป็นเถระ เพราะเหตุที่มี
ผมหงอกบนศีรษะ วัยของบุคคลนั้นแก่หง่อม แล้ว
บุคคลนั้นเรากล่าวว่า เป็นผู้แก่เปล่า ลัจจะ ธรรมะ

อหิงสา สัจญมะ(การสำรวม) และทมะ (การข่ม)
มีอยู่ในบุคคลใด ผู้นั้นแลมีมลทิน อันคาย แล้ว
เป็นนักปราชญ์ เราเรียกว่าเป็นเถระ”^๑

“ผู้ใดมีจิตฟุ้งซ่าน มีความดำริไม่มั่นคง เช่น
กับมฤคยินดีในธรรมของอัสตบुरुช ย่อมกล่าว คำ
เพื่อเจ้อเป็นอันมาก ผู้นั้นมีความเห็นลามก
ปราศจากความเอื้อเพื่อ ตั้งอยู่ไกลจากความ เป็น
ผู้มั่นคง

ส่วนผู้ใด สมบูรณ์ด้วยศีล เป็นผู้สดับ มี
ปฏิภาณ ประกอบในธรรมอันทำความมั่นคง ย่อม
เห็นแจ้งอรรถแห่งอริยสัจด้วยปัญญา เป็นผู้ถึง
ฝั่งแห่งธรรมทั้งหลายทั้งปวง ไม่มีกิเลสอันเป็น

---

^๑ ศาตรากรมบท ๔๕/๒๕/๔๑

ประจักษ์ลักตอ มีไหวพริบ มีชาติและมรณะ อัน
ละได้แล้ว เป็นผู้ประพาศพิพรหมจรรย์อัน สมบูรณ์
เรากล่าวผู้นั้นว่าเป็นเถระ อาสวะของ ภิกษุใดไม่มี
เพราะสิ้นอาสวะทั้งหลาย เราเรียก ภิกษุนั้นว่า
เถระ” ^๒

“ดูกรพราหมณ์ ถึงแม้จะเป็นคนแก่มีอายุ
๘๐ ปี ๙๐ ปี ๑๐๐ ปี แต่กำเนิดก็ดี แต่เขายัง
บริโศกคาม อยู่ท่ามกลางคาม ถูกความร่ำร้อน
เพราะคามแผดเผา ถูกคามวิตกเคี้ยวกินอยู่ ยัง
เป็นผู้ชวนชวายเป็นแสวงหากาม เขาก็ยอมถึง
การนับว่าเป็นพาล ไม่ใช่เถระโดยแท้

---

^๒ อรรถกถาสุตต ๔๕/๒๑/๒๖

ดูกรพราหมณ์ ถึงแม้ว่าจะเป็นเด็ก ยังเป็น
หนุ่ม มีผมดำสนิท ประกอบด้วยความเป็นหนุ่ม
อันเจริญ ยังตั้งอยู่ในปฐมวัย

แต่เขาไม่บริโภคกาม

ไม่อยู่ท่ามกลางกาม

ไม่ถูกความเร่าร้อน เพราะกามแผดเผา

ไม่ถูกกามวิตกเคี้ยวกิน

ไม่ชวนชวายเป็นเพื่อแสวงหากาม

เขาก็อ้อมถึงการนับว่าเป็นบัณฑิต

เป็นเถระแน่แท้ที่เดียวแล” ^๓

---

^๓ ปฐมปิณฑาสกั ๔๕/๒๐/๓๗

ວາກະພຣະເຄຣະ

พระสุภาติเณระ

ดูก่อนฝน...

กฐีเรามุงดีแล้ว

มีเครื่องป้องกัน อันสบาย มิตรซิดดี

ท่านจงตกลงมาตามสะดวกเถิด

จิตของเราตั้งมั่นดีแล้ว

หลุดพ้นแล้ว

เราเป็นผู้มีความเพียรอยู่

เชิญตกลงมาเถิดฝน

ขุ.เถร.มก.๕๐/๓๒/๑๓๘

พระมหาโกฏฐิตเถระ

บุคคลผู้สงบ

งดเว้นจากการทำความชั่ว

พุดด้วยปัญญา ไม่ฟุ้งซ่าน

ย่อมกำจัดบาปกรรมทั้งหลาย

เหมือนลมพัดใบไม้ให้ร่วงหล่นไป

ฉะนั้น

พ.เถร.มก.๕๐/๕๔/๑๓๙

พระกัณฑ์เวทเถระ

ท่านจงดู

ปัญญานี้ของพระตถาคตเจ้าทั้งหลาย

ดังไฟอันรุ่งเรืองในเวลาพลบค่ำ

พระตถาคตเหล่าใด...

ย่อมกำจัดความสงสัยของเวไนยสัตว์
ทั้งหลาย ผู้มาเฝ้าถึงสำนักของพระองค์

พระตถาคตเหล่านั้น...

ย่อมชื่อว่าเป็นผู้ให้แสงสว่าง

เป็นผู้ให้ดวงตา

ขุ.เถร.มก.๕๐/๖๓/๑๔๐

พระภักดิ์เกษะ

ผู้ใดขจัดเสนาแห่งมัจจุราช
เหมือนทวงน้ำใหญ่กำจัดสะพานไม้้อ
อันแสนจะทรุดโทรม ฉะนั้น
ก็ผู้นั้นจัดว่าเป็นผู้ชนะมาร
ปราศจากความหวาดกลัว
มีตนอันฝึกแล้ว
มีจิตตั้งมั่น
ดับกิเลส และความเร่าร้อนได้แล้ว

ขุ.เถร.มก.๕๐/๙๖/๑๔๔

พระปณิธานของพระเจ้า

การที่เรามาสู่สำนักของพระศาสดานี้
เป็นการมาดีแล้วไม่ไร้ประโยชน์
การที่เราคิดไว้ว่า
จักฟังธรรมในสำนักของพระผู้มี-
พระภาคเจ้าแล้ว จักบวช
เป็นความคิดที่ไม่ไร้ประโยชน์
เพราะเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า
ทรงจำแนกธรรมทั้งหลายอยู่
เราได้บรรลุธรรม อันประเสริฐแล้ว

พ.เถร.มก.๕๐/๑๐๔/๑๔๖

พระกฏาบุตรสหายเถระ

ภิกษุทั้งหลายไม่สำรวม กาย วาจา ใจ
พากันเที่ยวไปสู่ชนบทต่างๆ

ทอดทิ้งสมาธิ

การเที่ยวไปสู่แคว้นต่างๆ จักสำเร็จ
ประโยชน์อะไรเล่า

เพราะฉะนั้นภิกษุพึงกำจัดความแข่งดี
อย่าให้มีฉนวนติด

และกิเลสมีต้นหาเป็นต้น ครอบงำ

พึงเจริญญาณ

ขุ.เถร.มก.๕๐/๒๒๐/๑๗๔

พระติสสเถระ

บุรุษผู้ถูกแทงด้วยหอก
หรือถูกไฟไหม้ที่กระหม่อม
แล้วรีบรักษา ฉันใด
ภิกษุพึงเป็นผู้มีสติเว้นรอบ
เพื่อละความกำหนัดยินดีในกาม
ฉันนั้น

พ.เถร.มก.๕๐/๒๒๘/๑๓๖

พระสิริวัตรวาทนเถระ

สายฟ้าแลบ

ส่องแสงลอดเข้าไปตามช่องแห่ง

ภูเขาเวภาระและภูเขาปัทมาวะ ฉันทิโต

ภิกษุ ผู้เป็นบุตรแห่งพระพุทธเจ้าผู้คงที่

ไม่มีผู้เปรียบปาน

ผู้อยู่ในช่องแห่งภูเขา

เจริญมานอยู่ ก็ฉันทินัน

พ.เถร.มก.๕๐/๒๓๔/๑๓๘

พระสุมังคละเถระ

เราพ้นดีแล้ว เราเป็นผู้พ้นดีแล้ว

จากความค่อมทั้ง ๓

คือ เราพ้นแล้วจากการเกี่ยวข้าว

จากการไถ

จากการถางหญ้า

ถึงแม้ว่ากิจมีการเกี่ยวหญ้า เป็นต้น จะ
อยู่ในที่ใกล้ๆ เรายี่เอง แต่ก็ไม่สมควรแก่เรา
ทั้งนั้น

ท่านจงเจริญฉนวนไปเถิด จงเจริญ
ฉนวนไปเถิด สุมังคละ

ท่านจงเป็นผู้ไม่ประมาทอยู่เถิด
สุมังคละ

ขุ.เถร.มก.๕๐/๒๔๓/๑๘๐

พระวิมลเถระ

แผ่นดินชุ่มฉ่ำด้วยน้ำฝน

ลมก็พัด

สายฟ้าก็แลบอยู่ทั่วไปในท้องฟ้า

วิตกทั้งหลายย่อมสงบไป

จิตของเราตั้งมั่นแล้วเป็นอันดี

พ.เถร.มก.๕๐/๒๖๙/๑๘๗

พระทาสกเถระ

เมื่อใด

บุคคลเป็นผู้ว่างเหงา

และกินมาก

มักนอนหลับกึ่งเกลือกไปมา

เมื่อนั้น

เขาเป็นคนเขลาข้อมเข้าห้องบ่อขุ

เหมือนสุกรใหญ่

ที่เขาปรนปรือด้วยเหยื่อฉะนั้น

พ.เถร.มก.๕๐/๑๔๒/๑๕๔

พระกฤษณะ

พวกคนไข่น้ำก็ไข่น้ำไป

ช่างครก็ตัดลูกศร

พวกช่างถากก็ถากไม้

พวกบัณฑิตผู้มีวัตรอันงาม

ก็ฝึกฝนตน

ขุ.เถร.มก.๕๐/๑๔๗/๑๕๖

พระจิตตกเถระ

นกยูงทั้งหลายมีขนเขียว

ขนคองาม

หงอนงาม

พากันร่ำร้องอยู่ในป่าการวี

นกยูงเหล่านั้นพากันร่ำร้อง

ในเวลามีลมหนาว เจ็ดด้วยฝน

ย่อมปลุกบุคคลผู้เจริญฉาน

ซึ่งหลับอยู่ให้ตื่น

พ.เถร.มก.๕๐/๑๖๒/๑๕๙

พระนันทกษัตริย์

จิตของภิกษุใด

ได้บรรลุผลญาณสว่าง

รุ่งเรืองอยู่เป็นนิตย์

ท่านมาเบียดเบียนภิกษุนั้นเข้า

จักได้รับทุกข์แน่นอนนระมาร

ขุ.เถร.มก.๕๐/๑๗๑/๑๖๒

พระขวัญคุณาภิรักษ์เดชะ

ท่านเป็นผู้ขวนขวาย

ในเรื่องผ้าหรือไหม

ยินดีในเครื่องประดับหรือไม่

ท่านทำกลืน

อันสำเร็จด้วยศิลป์ให้พุ่งไปไซ้ไหม

หมूंชนนอกนี้ไม่อาจทำกลืน

ที่สำเร็จด้วยศิลป์ให้พุ่งไปได้.

ขุ.เถร.มก.๕๐/๑๘๓/๑๖๕

พระคหortsตรีเบระ

บุคคลถูกขง

และเหลือบกัดแล้ว

ในป่าใหญ่

พึงเป็นผู้มีสติ

อดทนต่ออัสผัสแห่งขง

และเหลือบในป่าใหญ่นั้น

เหมือนช้าง

อดทนต่อการถูกอาวุธในสงคราม

จะนั้น.

ข.เถร.มก.๕๐/๑๙๔/๑๖๘

พระอาทิตย์ขึ้น

หน่อไม่มียอดอันงอกงาม
เจริญด้วยกิ่งก้านโดยรอบ
ย่อมเป็นของที่บุคคลขุดขึ้น ได้โดยยาก
ฉันใด
เมื่อโยมมารดานำภรรยามาให้ฉันแล้ว
ถ้าฉันมีบุตรหรือธิดาขึ้น
ก็ยากที่จะถอนตนออกบวชได้
ฉันนั้น
เพราะฉะนั้น ฉันจึงบวชแล้วในบัดนี้.

พ.ศ. ๒๕๐๓/๓๕๙/๒๐๙

พระปีย์อุททเถระ

เมื่อผู้อื่นยกตน

ควรถ่อมตน

เมื่อผู้อื่นตกต่ำ

ควรยกตนขึ้น

เมื่อผู้อื่นไม่ประพฤติพรหมจรรย์

ควรประพฤติพรหมจรรย์

เมื่อผู้อื่นยินดีในกามคุณ

ไม่ควรยินดีในกามคุณ.

ขุ.เถร.มก.๕๐/๓๓๓/๒๑๓

พระหัตถาโรหบุตรเถระ

แต่ก่อนจิตนี้เคยจาริกไปในอารมณ์
ต่างๆ ตามความปรารถนา
ตามความต้องการ
ตามความสบาย
วันนี้เราขมจิตนั้น
โดยอุบายอันชอบ
เหมือนนายความช่างผู้ฉลาด
ข่มขี่ช้างตัวตกมันไว้ได้
ด้วยขอลับ ฉะนั้น.

พ.เถร.มก.๕๐/๓๘๑/๒๑๔

พระนิตเณระ

คนโง่เขลา

มัวแต่นอนหลับตลอดทั้งคืน

และคลุกคลีอยู่ในหมู่ชนตลอดวันยังค่ำ

เมื่อไร

จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้เล่า

ขุ.เถร.มก.๕๐/๔๐๕/๒๒๑

พระเพลิงวชิฐกานเณระ

ท่านละความเป็นคฤหัสถ์มาแล้ว
ยังไม่ทันสำเร็จกิจ
เป็นผู้มีปากดั่งไถ
เห็นแก่ท้อง
เป็นคนเกียจคร้าน
เป็นคนโง่เขลา
เข้าห้องบ่อยๆ
เหมือนสุกรตัวใหญ่ที่เขาปรนปรือ
ด้วยเหยื่อ ฉะนั้น

พ.เถร.มก.๕๐/๔๖๔/๒๓๘

พระเสด็จนเถระ

ชนทั้งหลาย

ถูกมานะหลอกหลวงแล้ว

เศร้าหมองอยู่ในสังขารทั้งหลาย

ถูกความมีลาภ

และความเสื่อมลาภย้ายี้แล้ว

ย่อมไม่ได้สมาธิเลย

พ.เถร.มก.๕๐/๕๖๘/๒๓๙

พระพันธุธุระ

เราไมมีความต้องการด้วยลาภ

คือ อามิส นั้น

มีความสุขพอแล้ว

เป็นผู้อิมเอิบแล้ว

ด้วยรสแห่งธรรม

ครันได้ดื่มรสอันล้ำเลิศ เช่นนี้

แล้วจะไม่กระทำความสนิทสนม

ด้วยรสอื่นอีก

ขุ.เถร.มก.๕๐/๔๗๑/๒๔๐

พระขัติกถาระ

กายของเราเป็นกายเบาหนอ
อันปิติและสุขอย่างไพบุลย์ถูกต้องแล้ว
ย่อมเลื่อนลอยได้
เหมือนนุ่น
ที่ถูกลมพัดไปได้ฉะนั้น

พ.เถร.มก.๕๐/๔๗๔/๒๔๑

พระวลิตวัมภาเถระ

เราเกิดความกระสันขึ้นในที่ใด

เรายอมไม่อยู่ในที่นั้น

แม้เราจะยินดีอย่างนั้น

ก็พึงหลีกไปเสีย

แต่เราเห็นว่า...

การอยู่ในที่ใดจะไม่มีความเสี่ยง

เราก็พึงอยู่ในที่นั้น.

พ.เถร.มก.๕๐/๔๗๘/๒๔๒

พระราชบัญญัติกระ

ดูก่อนอานนท์ ผู้โคตมโคตร
ท่านจงเข้าไปสู่ชฎแห่งโคนไม้
จงนั่งพระนิพพานไว้ในหทัย
แล้วจงเพ่งฌาน
และอย่าประมาท
การใส่ใจถึงประชุมชน
จักทำประโยชน์อะไรให้แก่ท่านได้

ขุ.เถร.มก.๕๐/๕๓๕/๒๕๖

พระสุนทรเสนาบดี

ผู้ฉลาดในการถือเอา

ซึ่งนิมิตแห่งภาวณา

จิตเสวยรสแห่งวิเวกเพ่งฌาน

ฉลาดในการรักษากรรมฐาน

มีสติตั้งมั่น

พึงบรรลุนิรามิสสุขอย่างแน่นอน

พ.เถร.มก.๕๐/๔๐๗/๒๒๒

พระปริยุฎณเกเถระ

สุธาโกชน มีรสตั้งร้อย
ที่เราบริโภคนในวันนี้
ก็ไม่เหมือนอมตธรรม
ที่เราได้บริโภคพระธรรม
อันพระพุทธเจ้าผู้โคตมโคตร ทรงเห็น
ซึ่งธรรมหาประมาณมิได้
ทรงแสดงไว้แล้ว

พ.เถร.มก.๕๐/๔๒๙/๒๒๙

พระขันนทีสุมนแฉะ

เพราะเสียดละดอกไม้เพียงดอกเดียว
เราได้รับการบำเรออยู่ในสวรรค์
ถึง ๘๐ โกฏิปี
ที่สุดได้บรรลุนิพพาน
เพราะผลกรรมที่เหลือ

ขุ.เถร.มก.๕๐/๔๔๘/๒๓๓

พระอภัยมณี

เมื่อบุคคลได้เห็นรูปแล้ว
มัวใส่ใจถึงอารมณ์อันเป็นที่รัก
สติก็หลงลืม
ผู้ใดมีจิตกำหนดยินดีเสวยรูปารมณ์
รูปารมณ์ก็ครอบงำผู้นั้น
อาสวะทั้งหลายย่อมเจริญแก่ผู้นั้น
ผู้เข้าถึงซึ่งมูลแห่งภาพ

ขุ.เถร.มก.๕๐/๔๕๕/๒๓๕

พระอุตติยเถระ

บุคคลผู้ได้ดับเสียงแล้ว

ฟังใส่ใจถึงอารมณ์อันเป็นที่รัก

สติก็หลงลืม

ผู้ใดมีจิตกำหนด ยินดีเสวยสังขารมณ

สังขารมณก็ครอบงำผู้นั้น

อาสวะย่อมเจริญแก่ผู้นั้น

ผู้เข้าถึงซึ่งสงสาร

ขุ.เถร.มก.๕๐/๔๕๘/๒๓๖

พระอุตรเดช

ภพอะไรที่เที่ยง ไม่มี
แม้สังขารที่เที่ยง ก็ไม่มี
ชั้น์เหล่านั้น
ย่อมเวียนเกิดและเวียนดับไป
เรารู้โทษอย่างนี้แล้ว
จึงไม่มีความต้องการด้วยภพ
เราสลัดตนออกจากกามทั้งปวง
บรรลุถึงความสิ้นอาสวะแล้ว

พ.เถร.มก.๕๑/๑/๒๕๘

พระราชนิพนธ์

เรือนที่บุคคลมุงไม่ดี
ฝนย่อมรั่วรดได้ ฉันใด
จิตที่ไม่ได้อบรมแล้ว
ราคะย่อมรั่วรดได้ ฉะนั้น
เรือนที่มุงดีแล้ว
ฝนย่อมรั่วรดไม่ได้ ฉันใด
จิตที่อบรมดีแล้ว
ราคะย่อมรั่วรดไม่ได้ ฉะนั้น

พ.ศ. ๒๔๗๕/๓๐/๒๖๔

พระหรรษทานนิเระ

วันและคืนย่อมล่วงไปๆ
ชีวิตย่อมดับไป
อายุของสัตว์ทั้งหลายย่อมสิ้นไป
เหมือนน้ำในแม่น้ำน้อย ฉะนั้น
เมื่อเป็นเช่นนั้น
คนพาลทำบาปกรรมอยู่
ย่อมไม่รู้สึกรู้ตัว
ต่อภายหลัง
เขาจึงได้รับทุกข์อันเผ็ดร้อน
เพราะบาปกรรมนั้น มีวิบากเลวทราม

ขุ.เถร.มก.๕๑/๕๙/๒๗๐

พระโสมมิตตเถระ

เต่าตาบอดเกาะขอนไม้เล็กๆ
จมลงไปในช่วงน้ำใหญ่ ฉันทใด
กุลบุตรอาศัยคนเกียจคร้าน ดำรงชีพ
ยอมจมลงในสังสารวัฏ ฉันทนั้น
เพราะฉันทนั้น
บุคคลพึงเว้นคนเกียจคร้าน
ผู้มีความเพียรเลวทรามเสีย
ควรอยู่กับบัณฑิตทั้งหลายผู้สงัด เป็น
อริยะมีใจเด็ดเดี่ยว เฟื่องमान มีความเพียร
อันปรารถแล้ว เป็นนิตย

พ.เถร.มก.๕๑/๖๓/๒๗๑

พระสัพพมิตฺตเถระ

คนเกี่ยวข้องในคน

คนยินดีกับคน

คนถูกคนเบียดเบียน

และคนเบียดเบียนคน

ก็จักต้องการอะไรกับคน

หรือกับสิ่งที่คนทำให้เกิดแล้ว

แก่คนเล่า

ควรละคนที่เบียดเบียนคนเป็นอันมาก

ไปเสีย

ขุ.เถร.มก.๕๑/๖๖/๒๗๒

พระติสสเถระ

ภิกษุศิระชะโล้น

ครองผ้าสังฆาฏิ

ได้ข้าว น้ำ ผ้า และที่นอน ที่นั่ง

ยอมเชื่อว่าได้เข้าศึกไว้มาก

ภิกษุรู้โทษในลามกสักการะว่า

เป็นภัยอย่างนี้แล้ว

ควรเป็นผู้มีลามกน้อย

มีจิตไม่ชุ่มด้วยราคะ

มีสติ งดเว้นความยินดีในลามก

พ.เถร.มก.๕๑/๓๔/๒๗๔

พระสิริมาเถระ

ถ้าคนมีจิตไม่ตั้งมั่น
ถึงชนเหล่าอื่นจะสรรเสริญ
ชนเหล่าอื่นก็สรรเสริญเปล่า
เพราะตนมีจิตไม่ตั้งมั่น
ถ้าตนมีจิตตั้งมั่นดีแล้ว
ถึงชนเหล่าอื่นจะติเตียน
ชนเหล่าอื่นก็ติเตียนเปล่า
เพราะตนมีจิตตั้งมั่นดีแล้ว

ขุ.เถร.มก.๕๑/๘๙/๒๗๗

พระปณณเภาลเถระ

เราละนิวรรณ์ ๕

เพื่อบรรลุลความเกษมจากโยคะ

แล้วถือเอาแว่นธรรม

คือ ญาณทัสสนะของตน

ส่องดูร่างกายนี้ทั่วทั้งหมด

ทั้งภายในภายนอกร่างกายของเรา

ปรากฏเป็นของว่างเปล่า

ทั้งภายในและภายนอก

ขุ.เถร.มก.๕๑/๑๒๘/๒๘๓

พระขิตกเถระ

จิตของใครตั้งมั่น

ไม่หวั่นไหวตั้งภูเข

ไม่กำหนดแล้วในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่ง
ความกำหนด

ไม่ขัดเคืองในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่ง
ความขัดเคือง

ผู้ใดอบรมจิตได้อย่างนี้

ทุกข์จักมาถึงผู้นั้นแต่ที่ไหน

จิตของเราตั้งมั่นไม่หวั่นไหวตั้งภูเข

จิตของเราไม่กำหนดแล้วในอารมณ์
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด

ไม่ขัดเคืองในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่ง
ความขัดเคือง

เราอบรมจิตได้แล้วอย่างนี้
ทุกข์จักมาถึงเราแต่ที่ไหนๆ

ขุ.เถร.มก.๕๑/๑๗๐/๒๙๓

พระอสุภเถระ

เราฝันว่าได้ห่มจีวรสีอ่อนเฉยียงป่า

นั่งบนคอช้าง

เข้าไปบิณฑบาตยังหมู่บ้าน

พอเข้าไป

ก็ถูกมหาชนพากันมารุมมองดูอยู่

จึงลงจากคอช้าง

กลับลืมหัดเดินขึ้นแล้ว

ครั้งนั้นได้ความสลัดใจว่า

ความฝันนี้เราไม่มีสติสัมปชัญญะ

นอนหลับฝัน

เห็นแล้ว

ครั้งนั้นเราเป็นผู้กระต้างมัวเมา

เพราะชาติสกุล

ได้ความสังเวชแล้ว

จึงบรรลुความสิ้นอาสวะ

พ.เถร.มก.๕๑/๑๘๑/๒๙๖

พระธรรมบาลเถระ

ภิกษุหนุ่มรูปใดแล

เพียรพยายามอยู่ในพระพุทธศาสนา

ก็เมื่อสัตว์ทั้งหลายนอกนี้

พากันหลับแล้ว

ภิกษุหนุ่มนั้นตื่นอยู่

ชีวิตของเธอไม่ไร้ประโยชน์

เพราะฉะนั้น บุคคลผู้มีปัญญา ระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงประกอบศรัทธา ศีล ความเลื่อมใส และการเห็นธรรมเนื่องๆ เกิด

พ.เถร.มก.๕๑/๑๙๗/๒๙๙

พระพรหมจรรย์

อินทรีย์ของใครถึงความสงบแล้ว

เหมือนม้านายสารถีฝักติแล้ว

แม้เทวดาทั้งหลาย ย่อมรักใคร่ต่อผู้นั้น

ผู้มีมานะอันละแล้ว

ไม่มีอาสวะ ผู้คงที่

อินทรีย์ทั้งหลายของเราก็ถึงความ

สงบแล้ว เหมือนม้านายสารถีฝักติแล้ว

แม้เทวดาทั้งหลายก็พากันรักใคร่ต่อเราผู้มี

มานะ อันละแล้ว ไม่มีอาสวะ ผู้คงที่

ขุ.เถร.มก.๕๑/๒๐๐/๓๐๐

พระจุฬาราชมนตรี

นกยูงทั้งหลาย มีหงอนงาม ปีกก็งาม
มีสร้อยคอเขียวงาม ปากก็งาม มีเสียงไพเราะ
ส่งเสียง ร่าร้อง รื่นรมย์ใจ

อนึ่ง แผ่นดินใหญ่นี้ มีหญ้าเขียวชอุ่ม
ดูงาม มีน้ำเอิบอาบทั่วไป ท้องฟ้า ก็มีวลาหก
อันงาม

ท่านก็มีใจเบิกบานควรแก่งาน จงเพ่ง
ฌาน ที่พระโยคาวจร ผู้มีใจดีเจริญแล้ว มี
ความบากบั่น ในพระพุทธศาสนาเป็นอันดี

จงบรรลุนิพพานอันสูงสุด อันเป็นธรรม
ชาวพุทธต้อง ละเอียด เห็นได้ยาก เป็นธรรม
ไม่จุติแปรผัน

พ.ศ. ๒๕๑๖/๒๕๑๖/๓๐๓

พระธนิยเถระ

ถ้าภิกษุมุ่งความเป็นสมณะ
ควรปรารถนาเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่าง
ง่าย ๆ

ไม่ควรดูหมิ่นจิวร ปานะ และโภชนะ
ที่เขาถวายเป็นของสงฆ์

ถ้าหากภิกษุมุ่งความเป็นสมณะ
ควรปรารถนาเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่าง
ง่าย ๆ

ควรใช้ที่นอนและที่นั่ง (ง่าย ๆ)

เหมือนงูอาศัยรูหนู ฉะนั้น

ถ้ามุ่งความเป็นสมณะ
ควรปรารภนาเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่าง
ง่าย ๆ

พอใจด้วยปัจจัย ตามมีตามได้
และควรเจริญธรรมอย่างเอกด้วย

พ.เถร.มก.๕๑/๒๔๗/๓๑๐

พระมาตังคบุตรเถระ

ขณะที่ทั้งหลายย่อมล่วงเลยคนทั้งหลาย
ผู้ทอดทิ้งการงาน
โดยอ้างเลศว่า
เวลานี้หนานัก
ร้อนนัก เย็นมากแล้ว
ส่วนผู้ใดไม่สำคัญหนาว
และร้อนให้ยิ่งไปกว่าหญ้า
ผู้นั้นจะทำงานอยู่อย่างลูกผู้ชาย
จะไม่พลาดไปจากความสุข
ข้าพเจ้าเมื่อจะเพิ่มพูนวิเวก

จักแหวกแฝกคา

หญ้าดอกเสลา

หญ้าปล้อง

และหญ้ามุงกระต่ายด้วยอูระ

พ.เถร.มก.๕๑/๒๕๒/๓๑๑

พระอุบาลีเถระ

ภิกษุผู้ออกบวชใหม่ๆ ด้วยศรัทธา

ยังใหม่ต่อการศึกษา

ควรคบหากัลยาณมิตร

ผู้มีอาชีพบริสุทธิ์ไม่เกียจคร้าน

ภิกษุผู้ออกบวชใหม่ๆ ด้วยศรัทธา

ยังใหม่ต่อการศึกษา

ต้องเป็นผู้ฉลาด

ในสิ่งที่ควรและไม่ควร

ไม่ควรประพฤติดน

เป็นคนออกหน้าออกตา

พ.เถร.มก.๕๑/๒๘๒/๓๑๗

พระสวียเถระ

เมื่อใด

เขาไม่รู้ธรรมอันเป็นอุบายระงับ

การทะเลาะวิวาท

ตามความเป็นจริง

ประพฤติอยู่

ดุจไม้แก่นไม้ตาย

เมื่อนั้น

ความทะเลาะวิวาท ก็ไม่สงบลง

พ.เถร.มก.๕๒/๑๑/๓๒๕

พระสภียเถระ

ผู้ใดไม่มีความเคารพ
ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย
ผู้นั้นย่อมเป็นผู้ห่างไกลจากสัทธรรม
เหมือนฟ้ากับดิน
ฉะนั้น

ขุ.เถร.มก.๕๒/๑๑/๓๒๕

พระสัมมุตเตระ

ผู้ใดรีบด่วนในเวลาทีควรช้า
และช้า ในเวลาทีควรรีบด่วน
ผู้นั้นเป็นพาลย่อมประสพทุกข์
เพราะไม่จัดแจงโดยอุบายอันชอบ
ประโยชน์ของผู้นั้นย่อมเสื่อมไป
เหมือนพระจันทร์ข้างแรม
เขาย่อมถึงความเสื่อมยศ
และแตกจากมิตรทั้งหลาย
ผู้ใดช้าในเวลาทีควรช้า
รีบด่วนในเวลาทีควรรีบด่วน

ผู้นั้นเป็นบัณฑิต

ถึงความสุข

เพราะจัดแจงโดยอุบายอันชอบ

ประโยชน์ของผู้นั้นย่อมบริบูรณ์

เหมือนพระจันทร์ข้างขึ้น

เขาย่อมได้ยศได้เกียรติคุณ

และไม่แตกจากมิตรทั้งหลาย

ขุ.เถร.มก.๕๒/๓๖/๓๒๙

พระสุญตเถระ

ถ้าบุคคลใด

ไม่ถอนความเป็นอยู่อย่างลำบาก

แล้วมาสละธรรมอันเอกเสียด

บุคคลนั้น ก็พึงเป็นดังคนกาลิ

ถ้าสละทิ้งคุณธรรมแม้ทั้งปวง

ผู้นั้นก็พึงเป็นเหมือนคนตาบอด

เพราะไม่เห็นธรรมที่สงบ

และธรรมไม่สงบ

บุคคลพึงทำอย่างไร

พึงพูดอย่างนั้นแล

ไม่พึงทำอย่างใด
ไม่พึงพูดอย่างนั้น
บัณฑิตทั้งหลายย่อมกำหนด
รู้ว่าบุคคลผู้ไม่ทำ
ดีแต่พูดนั้นมีมาก
ดอกไม้งาม มีสีแต่ไม่มีกลิ่น ฉันทิ
วจาอันเป็นสุภาสิต ย่อมไม่มีผลแก่
บุคคลผู้ไม่ทำอยู่ ก็ฉันทิ
ดอกไม้งาม มีสี มีกลิ่นฉันทิ วจา
อันเป็นสุภาสิต ย่อมมีผลแก่บุคคลผู้ทำอยู่
ฉันทิ

พ.เถร.มก.๕๒/๗๒/๓๓๖

พระศิวะนั้นแหละ

ฝนตกเสียงไฟเราะเหมือนเพลงขับ

กฤษีของเรามุงดีแล้ว

มีประตุน้ำต่างมิดชิดดี

เราเป็นผู้สงบอยู่ในกฤษีนั้น

ถ้าประสงค์จะตกก็ตกลงมาเถิดฝน

ฝนตกไฟเราะเหมือนเพลงขับ

กฤษีของเรามุงดีแล้ว

มีประตุน้ำต่างมิดชิดดี

เราเป็นผู้มีจิตใจ

สงบอยู่ในกฤษีนั้น

ถ้าประสงค์จะตกก็ตกลงมาเถิดฝน
 ฯลฯ

เราเป็นผู้ปราศจากราคะอยู่ในภพนี้
 ฯลฯ

เราเป็นผู้ปราศจากโทสะอยู่ในภพนี้
 ฯลฯ

เราเป็นผู้ปราศจากโมหะอยู่ในภพนี้
 ถ้าประสงค์จะตกก็ตกลงมาเถิดฝน

ขุ.เถร.มก.๕๒/๘๑/๓๓๗

พระโกสีย์เถระ

ผู้ใดแลตั้งมั่นไม่หวั่นไหว

เหมือนมหาสมุทร

มีปัญญาลึกซึ้ง

เห็นเหตุผลอันละเอียด

ชื่อว่าเป็นผู้ไม่อ่อนแอ

ไม่คลอนแคลน

ชื่อว่าเป็นบัณฑิต

และพึงเป็นผู้วิเศษ

เพราะรู้ธรรมทั้งหลาย

พ.เถร.มก.๕๒/๑๓๗/๓๔๖

พระโกสิยเถระ

ผู้ได้รู้เนื้อความแห่งสุภาษิต

ครั้นรู้แล้ว

ทำตามที่รู้

ผู้นั้นชื่อว่าเป็นบัณฑิต

อยู่ในอำนาจเหตุผล

และพึงเป็นผู้วิเศษ

เพราะรู้ธรรมทั้งหลาย

ขุ.เถร.มก.๕๒/๑๓๗/๓๔๖

พระมหานาคเถระ

ผู้ใดมีความเคารพ

ในเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลาย

ผู้นั้นย่อมงอกงามในศีลธรรม

เหมือนพืชที่ดีในไร่นา ฉะนั้น

ผู้ใดมีความเคารพ

ในเพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลาย

ผู้นั้นย่อมอยู่ใกล้พระนิพพาน

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้า

ผู้เป็นพระธรรมราชา

พ.เถร.มก.๕๒/๑๖๔/๓๔๙

พระกาติยานแถระ

จงตื่นขึ้นเถิด...

อย่าให้มัจจุราช ผู้เป็นพวกพ้องของ
คนประมาท

ชนะท่านผู้เกียจคร้าน

ด้วยอุบายอันโง่เงา

กำลังคลื่นแห่งมหาสมุทร

ย่อมครอบงำบุรุษ

ผู้ไม่อาจข้ามมหาสมุทรนั้นได้ แม้ฉันใด

ชาติและชราย่อมครอบงำ

ท่านผู้ถูกความเกียจคร้านครอบงำแล้ว

ฉันนั้น

ขอท่านจงทำเกาะ

คือ อรหัตผลแก่ตนเถิด

เพราะที่พึงอย่างอื่นในโลกนี้

และโลกหน้า ย่อมไม่มีแก่ท่าน

ขุ.เถร.มก.๕๒/๑๘๗/๓๕๓

พระลูกนกแวกเถระ

คนพาลถูกกิเลสกำไว้รอบด้าน
ยอมไม่รู้ ภายในทั้งไม่เห็นภายนอก
ยอมลอบไปตามเสียงโฆษณา
แม้บุคคลเห็นผลภายนอก
ไม่รู้ภายใน เห็นแต่ภายนอก ก็ลอบไป
ตามเสียงโฆษณา
ส่วนผู้ใดมีความเห็นไม่ถูกกัน
ยอมรู้ชัดทั้งภายใน
และเห็นแจ้งทั้งภายนอก
ผู้นั้นยอมไม่ลอบไป ตามเสียงโฆษณา

พ.เถร.มก.๕๒/๒๔๓/๓๖๒

พระภูตเถระ

เมื่อใดภิกษุกำจัดวิตกทั้งหลายของตน
เข้าไปสู่ถ้ำภายในภูเขา

ปราศจากความกระวนกระวายใจ

ปราศจากกิเลสอันตรึงใจเพ่งพิจารณา

ธรรมอยู่

เมื่อนั้น

ย่อมมิได้ประสบความยินดียิ่งอื่น

ยิ่งไปกว่าการพิจารณารธรรมนั้น

เมื่อใด

ภิกษุมีความสุข ยังมลทินกิเลส

อันตรึงใจ และความโศกให้พินาศ

ไม่มีกลอนประตุ คือ อวิชา

ไม่มีป่า คือ ตัณฑา

ปราศจากลูกศร คือ กิเลส

เป็นผู้ทำอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไป

เพ่งพิจารณาธรรมอยู่

เมื่อนั้น

ย่อมไม่ได้ประสบความยินดีอย่างอื่น

ยิ่งไปกว่าการเพ่งพิจารณาธรรมนั้น

ขุ.เถร.มก.๕๒/๓๐๗/๓๖๙

พระกาฬิทยายัเณะ

ชานานาหวานพืชบ่อยๆ

ฝนตกบ่อยๆ

ชานานาไถนาบ่อยๆ

แวงแคว้นสมบูรณั

ด้วยธัญญาหารบ่อยๆ

พวกยากกเทียวขอบ่อยๆ

ผู้เบ็น ทานบตีให้บ่อยๆ

ครั้นให้บ่อยๆ แล้ว

ย้อมถึงสวรรคบ่อยๆ

ช.เณะ.มก.๕๒/๓๒๐/๓๓๐

พระเวทเณระ

เมืองหน้าด่านเป็นเมืองอันเขาคุ่มครอง
แล้วทั้งภายในและภายนอก ฉันใด
ท่านทั้งหลาย จงคุ้มครองตนฉันนั้นเถิด
ชนะอย่าได้ล่วงเลย
ท่านทั้งหลายไปเสีย
เราไม่ยินดีต่อความตาย
ไม่เพลิดเพลिनต่อความเป็นอยู่
แต่เรารอเวลาตาย
เหมือนลูกจ้างคอยให้หมดเวลาทำงาน
ฉะนั้น

เราไม่ยินดีความตาย
ไม่เพลินเพลินความเป็นอยู่
แต่เรามีสติสัมปชัญญะ
รอท่าเวลาตาย

พ.เถร.มก.๕๒/๔๖๕/๓๘๑

พระปาราสริยเถระ

อินทรียทั้งหลาย...

ยอมมีเพื่อประโยชน์

และไม่ใช้ประโยชน์แก่มนุษย์ทั้งหลาย

อินทรียที่ไม่รักษา...

ยอมไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์

อินทรียที่รักษา..

ยอมเป็นไปเพื่อประโยชน์

บุรุษผู้รักษาและคุ้มครองอินทรียนั้นแล

จึงชื่อว่าเป็นผู้กระทำกิจของตน

และชื่อว่าไม่เบียดเบียนใครๆ

พ.เถร.มก.๕๒/๑๘/๓๙๖

พระปารสริยเถระ

มุนิ...พึงตั้งสติเที่ยวไปในบ้าน
เหมือนกับบุรุษผู้ไม่ได้สวมรองเท้า
ตั้งสติเที่ยวไปในถิ่นที่มีหนาม ฉะนั้น
พระโยคี...เมื่อตามระลึกถึงวิปัสสนา
ที่ปรารภแล้วในกาลก่อน
ไม่ทอดทิ้งวัตรสำหรับภาวณาวิธึเหล่านี้
นั้นเสีย
ถึงเวลาสุดท้าย ภายหลัง ก็พึงบรรลु
อมตบพได้

ขุ.เถร.มก.๕๓/๑๘๓/๓๙๔

พระสารีบุตรเถระ

ภิกษุ เมื่อบริโภคอาหารจะเป็นของสด
หรือของแห้งก็ตาม
ไม่ควรติดใจจนเกินไป
ควรเป็นผู้มีท้องโปร่ง
มีอาหารพอประมาณ
มีสติอยู่
การบริโภคอาหารยังอีก ๔-๕ คำจะอิม
ควรงดเสีย
แล้วดื่มน้ำเป็นการสมควร
เพื่ออยู่สบายของภิกษุผู้มีใจเด็ดเดี่ยว

ขุ.เถร.มก.๕๓/๒๒๙/๓๙๖

พระสารีบุตรเถระ

อนึ่ง

การนุ่งห่มจีวรอันเป็นกัปปิยะ

นับว่าเป็นประโยชน์

จัดว่าพอเป็นการอยู่สบาย

ของภิกษุผู้มีใจเด็ดเดี่ยว

การนั่งขัดสมาธิ...

นับว่าพอเป็นการอยู่สบาย

ของภิกษุผู้มีใจเด็ดเดี่ยว

ขุ.เถร.มก.๕๓/๒๒๙/๓๙๖

พระสารีบุตรเถระ

ภิกษุรูปใด..

พิจารณาเห็นสุข โดยความเป็นทุกข์

พิจารณาเห็นทุกข์ โดยความเป็นลูกศร

ปักอยู่ที่ร่าง

ความถือนั่นว่าเป็นตัวเป็นตน

ในอทุกขมสุขเวทนา ไม่ได้มีแก่ภิกษุนั้น

ภิกษุนั้น

จะพึงติดอยู่ในโลกอย่างไร

ด้วยกิเลสอะไร

พ.เถร.มก.๕๓/๒๒๙/๓๙๖

พระสารีบุตรเถระ

ภิกษุใด...

ประกอบด้วยธรรมเครื่องเน้นช้ำ

ยินดีในธรรมเครื่องเน้นช้ำ

ภิกษุนั้น...ย่อมพลาดนิพพาน

อันเป็นธรรมเกษมจากโยคะอย่าง

ยอดเยี่ยม

ส่วนภิกษุใด...ละธรรมเครื่องเน้นช้ำ

ได้แล้ว

ยินดีในอริยมรรค

อันเป็นทางไม่มีธรรมเครื่องเน้นช้ำ

ภิกษุ นั้น...

ย่อมบรรลุนิพพาน

อันเป็นธรรมเกษมจากโยคะ

อย่างยอดเยี่ยม

พ.ศ. ๒๕๓๖/๒๓๐/๓๙๖

พระสารีบุตรเถระ

ความตายนี้ มีแน่นอนใน ๒ คราวคือ
ในเวลาแก่ หรือในเวลาหนุ่ม
ที่จะไม่ตายเลย...ย่อมไม่มี
เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงบำเพ็ญ
แต่สัมมาปฏิบัติเถิด
ขอลงอย่าได้ปฏิบัติผิด
อย่าพินาศเสียเลย
ขณะอย่าได้ล่วงเลยท่านทั้งหลายไปเสีย
เพราะผู้มีขณะอันล่วงเลยไปเสียแล้ว
ต้องพากันไปเศร้าโศกยึดเยียดอยู่ใน

นรก

ขุ.เถร.มก.๕๓/๒๓๒/๓๙๖

พระสารีบุตรเถระ

บุคคลควรเห็นท่านผู้มีปัญญา

ชี้โทษ

มีปกติกล่าวข่มขี้

เหมือนผู้บอกขุมทรัพย์ให้

ควรคบบัณฑิตเช่นนั้น

ย่อมมีแต่ความดี

ไม่มีความชั่วเลย

นักปราชญ์ก็ควรโอวาทสั่งสอน

ควรห้ามผู้อื่นจากธรรมที่มีใช้ลัดบุรุษ

พ.เถร.มก.๕๓/๒๓๐/๓๙๖

พระสารีบุตรเถระ

ภิกษุ...

ผู้สงบระงับ

งดเว้นจากโทษเครื่องเศร้าหมองใจได้

อย่างเด็ดขาด

มีปกติพูดด้วยปัญญา

ไม่ฟังชาน

ได้ลอยบาปกรรมเสียได้

เหมือนลมพัดใบไม้ร่วงหล่นไป

ฉะนั้น

ขุ.เถร.มก.๕๓/๒๓๒/๓๙๖

พระอานนท์เถระ

คนที่ เป็นชาย...

มีการศึกษาเล่าเรียนมาน้อย

ยอมแก่เปล่า

เหมือนกับโคที่มีกำลัง

แต่เขาไม่ได้ใช้งาน ฉะนั้น

เนื้อยอมเจริญแก่เขา

พระอานนท์เถระผู้ได้เล่าเรียนมามาก

ยอมปรากฏแก่เรา

เหมือนคนตาบอด ถือดวงไฟไป ฉะนั้น

ขุ.เถร.มก.๕๓/๓๐๑/๓๙๗

พระอานนท์เถระ

บุคคลควรเข้าไปนั่งใกล้ผู้ที่ศึกษามาก
แต่ไม่ควรทำสุตะที่ตนได้มาให้พินาศ
เพราะสุตะที่ตนได้มานั้น
เป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์
เพราะฉะนั้น
จึงควรเป็นผู้ทรงธรรม

พ.เถร.มก.๕๓/๓๐๑/๓๙๗

มหากัศสพเคราะห์

นักปราชญ์...

ไม่ควรข้องในตระกูลทั้งหลาย

เพราะเป็นเหตุทำใจให้ฟุ้งซ่าน

ได้สมาธิโดยยาก

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตระกูล

ย่อมต้องชวนชวายเข้าไปสู่ตระกูล

มักติดรสอาหาร

ย่อมละทิ้งประโยชน์

อันจะนำความสุขมาให้

พ. เกียร. มก. ๕๓/๓๓๔/๓๙๘

พระมหากัสสปเถระ

ผู้ใดไม่หวั่นไหว เพราะมานะ ๓ อย่าง
ที่ถือว่าตัวเราเป็นผู้ประเสริฐกว่าเขา ๑
เสมอเขา ๑
เลวกว่าเขา ๑
นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญผู้นั้นแหละว่า
เป็นผู้มีปัญญา
มีวาจาจริง
ตั้งมั่นดีแล้วในศีลทั้งหลาย
และว่าประกอบด้วยความสงบใจ

ขุ.เถร.มก.๕๓/๓๓๗/๓๙๘

พระมหากษัตริย์

ภิกษุ...ผู้ยังมีใจฟุ้งซ่าน กลับกลอก ถึง
จะนุ่งห่มผ้าบังสุกุล

ภิกษุนั้น...ย่อมไม่งดงามด้วยผ้าบังสุกุล
นั้น เหมือนกับวานรคลุ้มด้วยหนังราชสีห์
ฉะนั้น

ส่วนภิกษุผู้มีใจไม่ฟุ้งซ่าน ไม่กลับกลอก
มีปัญญาเครื่องรักษาตน

สำรวมอินทรีย์

ย่อมงดงามเพราะผ้าบังสุกุล

ตั้งราชสีห์ในถ้ำ

ขุ.เถร.มก.๕๓/๓๓๗/๓๙๘

พระมหาไฉคัลลานเถระ

เราติเตียนกระท่อม คือสรีระร่าง

อันสำเร็จด้วยโครงกระดูก

อันฉาบทาด้วยเนื้อ

ร้อยรัดด้วยเส้นเอ็น

เต็มไปด้วยของไม่สะอาด

มีกลิ่นเหม็น น่าเกลียด

ที่คนทั่วๆ ไปเข้าใจว่าเป็นของผู้อื่น

และเป็นของตน

ช.เถร.มก.๕๓/๔๓๓/๔๐๐

พระโมคคัลลานเถระ

หากว่าคนพึงรู้จักสรีระของเธอ
เช่นเดียวกับฉันรู้จัก
ก็จะพากันหลบหลีกเธอไปเสียห่างไกล
เหมือนบุคคลผู้ชอบสะอาด
เห็นหลุมคูถในฤดูฝนแล้ว
หลีกเลียงไปเสียห่างไกล ฉะนั้น

ขุ.เถร.มก.๕๓/๔๓๓/๔๐๐

พระมหาไฉคัลลานเถระ

เธอจงดูร่างกาย

อันกระดูก ๓๐๐ ท่อน

ยกขึ้นตั้งไว้มีแผลทั่วไป

อันบุญกรรมกระทำให้วิจิตร

กระสับส่าย

พวกคนพาลพากันตำร้อโดยมาก

ไม่มีความยั่งยืนมั่นคงอยู่เลยนี้เกิด

ขุ.เถร.มก.๕๓/๔๓๓/๔๐๐

พระมหาโมคคัลลานเถระ

อนึ่ง...ชนผู้มีความเพียรเหล่าใด
พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลาย
โดยความเป็นของแปรปรวน
และโดยไม่ใช่ตัวตน
ชนผู้มีความเพียรเหล่านั้น
ชื่อว่าแทงตลอดธรรมอันละเอียด
เหมือนนายขมังธูยิงชนทรายจามรี
ถูกด้วยลูกศร ฉะนั้น

ช.เถร.มก.๕๓/๔๓๔/๔๐๐

พระมหาไฉคัลลานเถระ

ภิกษุผู้มีสติ

ควรไร้ละเว้นความพอใจ

รักใคร่กามารมณ์เสีย

เหมือนบุคคฺลริบถอนดอกออกจากตน

และเหมือนบุคคฺลริบดับไฟ

ซึ่งไหม้อยู่บนศรีษะตน ฉะนั้น

พ.เถร.มก.๕๓/๔๓๕/๔๐๐

พระวงศ์สเถระ

ภิกษุ...ควรละความไม่ยินดี

ความยินดีและความตริก

อันเกี่ยวกับบุตรและภรรยา เป็นต้น

เสียทั้งหมดแล้ว

ไม่ควรจะทำตัตถหาดังป่าช้า

ในที่ไหนๆ อีก

เพราะไม่มีตัตถหาดังป่าช้า

ชื่อว่า เป็นภิกษุ

ขุ.เถร.มก.๕๓/๔๘๔/๔๐๑

พระวังคีสเถระ

รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง
ซึ่งอาศัยแผ่นดินก็ดี
อยู่ในอากาศก็ดี
และมีอยู่ใต้แผ่นดินก็ดี
เป็นของไม่เที่ยง
ล้วนแต่คร่ำคร่าไปทั้งนั้น
ผู้ที่แทงตลอดอย่างนี้แล้ว
ย่อมเที่ยวไป เพราะเป็นผู้หลุดพ้น

พ.เถร.มก.๕๓/๕๘๕/๔๐๑

พระอานนทเถระ

จิตของท่านเร้าร้อน

ก็เพราะความสำคัญผิด

เพราะฉะนั้นท่านจงละทิ้งนิमितอันงาม

ซึ่งประกอบด้วยราคะเสีย

ท่านจงอบรมจิต

ให้มีอารมณ์อันเดียว

ตั้งมั่นเด็ดเดี่ยว

ด้วยการพิจารณาสิ่งทั้งปวง

ว่าเป็นของไม่สวยงาม

ขุ.เถร.มก.๕๓/๔๘๖/๔๐๑

พระวงศ์สเถระ

บุคคลควรพูดแต่วาจา
ที่ไม่ยังตนให้เดือดร้อนนั้น
อนึ่ง
วาจาใดที่ไม่เบียดเบียนคนอื่น
วาจานั้นแลเป็นวาจาสุภาสิต

พ.เถร.มก.๕๓/๔๔๗/๔๐๑

พระวงศ์สเถระ

พระพุทธเจ้าตรัสวาจาใด

เป็นพระวาจาปลอดภัย

เป็นไปเพื่อบรรลุนิพพาน

เพื่อทำซึ่งที่สุดแห่งทุกข์

พระวาจานั้นแลเป็นวาจาสูงสุด

กว่าวาจาทั้งหลาย

พ.เถร.มก.๕๓/๔๘๗/๔๐๑

ວາກະພຣະເດຣີ

พระมุตตาเถรี

เราเป็นผู้พ้นด้วยดี
เป็นผู้พ้นโดยชอบ
ด้วยความหลุดพ้นจากความค่อม ๓
อย่างคือ

ค่อมเพราะครก ๑

ค่อมเพราะสาก ๑

ค่อมเพราะสามี ๑

เป็นผู้พ้นแล้วจากความเกิด

และความตาย

ถอนตัณหาเครื่องนำไปสู่ภพได้แล้ว

พ.เถรี.มก.๕๔/๒๓/๔๑๒

พระอภยมาตาเถรี

ข้าแต่แม่

ท่านจงพิจารณากายนี้

ซึ่งไม่สะอาด

มีกลิ่นเหม็นเน่า

เบื้องบนลงมาจนจรดพื้นเท้า

เบื้องล่างขึ้นไปจนจรดปลายผม

เมื่อพิจารณาอยู่อย่างนี้

เราถอนราคะทั้งปวงได้

ตัดความเร่าร้อนได้

เราเป็นผู้มีความเย็น ดับสนิท แล้ว

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๖๕/๔๒๗

ทันตีกาเดรี

ข้าพเจ้าออกจากที่พักรกลางวัน
บนภูเขาศิขณภูฏ
ได้เห็นช่างลงส่วแม่่น้ำ
แล้วขึ้นจากแม่่น้ำที่ฝั่งนที
นายหัตถาจารย์ถือขอ ให้ลัญญาว่า
จงให้เท้าช่างเหยียดเท้าออกแล้ว
นายหัตถาจารย์ก็ขึ้นช่าง
ข้าพเจ้าเห็นช่างที่ไม่เคยได้รับการฝึก
เมื่อได้รับการฝึกแล้ว
ก็อยู่ในอำนาจของพวกมนุษย์

หลังจากเห็นช่างนั้น

ข้าพเจ้าเข้าป่าทำจิต

ให้เป็นสมาธิ

เพราะกิริยาของช่างนั้นเป็นเหตุ

ช.เถรี.มก.๕๔/๘๖/๔๓๓

พระปฎิภาคาราเถรี

ผู้ชายทั้งหลาย

ไถนาด้วยไถ หว่านเมล็ดพืชลงที่พื้นนา

ได้ทรัพย์มาเลี้ยงดูบุตรภริยา

ข้าพเจ้าสมบุรณ์ด้วยศีล

ทำตามคำสั่งสอนของพระศาสดา

ไม่เกียจคร้าน ไม่ฟุ้งซ่าน

ไฉนจะไม่ประสบพบพระนิพพานเล่า

ข้าพเจ้าล้างเท้า ใส่ใจนิมิตในน้ำ

เห็นน้ำล้างเท้า ไหลจากที่ดอนมาสู่ที่ลุ่ม

แต่นั้นข้าพเจ้าก็ตั้งจิต

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๑๘๓/๔๕๘

พระสิสุปจาเวลาเถรี

เทวดาชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามา ชั้นดุสิต
ชั้นนิมมานรดี ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี พากันไป
จากภพสู่ภพ ทุกๆ กาล

นำหน้าอยู่แต่ในลักกายะ

ล่องลักกายะไปไม่ได้ ก็แล่นไปหา
ชาติและมรณะ

โลกทั้งปวงถูกไฟไหม้ลุกรุ่งโรจน์
โชติช่วง โลกทั้งปวงหวั่นไหวแล้ว

พระพุทธรเจ้าทรงแสดงธรรม

ที่ไม่หวั่นไหว ซึ่งไม่ได้ อันปุถุชนเสพ
ไม่ได้ โปรดข้าพเจ้า

ใจของข้าพเจ้ายินตินักในธรรมนั้น

ข้าพเจ้าฟังคำสั่งสอนของพระองค์แล้ว
ยินดีอยู่ในพระศาสนา วิชชา ๓ ข้าพเจ้าก็
บรรลุลแล้ว คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ข้าพเจ้า ก็ทำเสร็จแล้ว

ข้าพเจ้ากำจัดความเพลิดเพลिनในสิ่ง
ทั้งปวงได้แล้ว

ทำลายกองแห่ง ความมิดได้แล้ว

ดูก่อนมารผู้มีบาป

ท่านจงรู้อย่างนี้เถิด

ดูก่อนมารผู้กระทำที่สุด

ถึงตัวท่าน ข้าพเจ้าก็กำจัดได้แล้ว

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๒๘๘/๔๖๒

พระกัสาโคตมีเถรี

เฉพาะโลก

พระมุนีทรงสรรเสริญ

ความเป็นผู้มีกัลยาณมิตร

คนเมื่อคบกัลยาณมิตร

แม้เป็นพาลก็พึงเป็นบัณฑิตได้บ้าง

ควรคบแต่สัตบุรุษคนดี

คนคบสัตบุรุษ

ปัญญาย่อมเจริญได้เหมือนกัน

คนคบสัตบุรุษจะพึงพ้นจากทุกข์ได้ทุก

อย่าง

บุคคลพึงรู้จักอริยสัจ แม่ทั้ง ๔ คือ

ทุกข์

ทุกข์สมุทัย

ทุกข์นิโรธ

และมรรคมีองค์ ๘

พ.เถรี.มก.๕๔/๓๐๐/๔๖๔

พระสุภาภัมมารธิดาเถรี

อนึ่ง

เงินทองนี้ทำให้เกิดความโลภ

ความมัวเมา

ความลุ่มหลง

ความติดตั้งเครื่องผูก

มีภัย

มีความคับแค้นมาก

เงินทองนั้นไม่ตั้งอยู่ยั่งยืนเลย

พ.เถรี.มก.๕๔/๔๑๖/๔๗๑

พระสุภาภัมมารธิดาเถรี

การถูกฆ่า

การถูกจองจำ

การต้องโทษ

มีการตัดมือ เป็นต้น

ความเสื่อมเสีย

ความเศร้าโศก พิโรธำพัน

ความพินาศเป็นอันมากของนรชน

ที่ตกอยู่ในกามทั้งหลาย

ก็มองเห็นกันอยู่

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๔๑๖/๔๗๑

พระสุภาภัมมารธิดาเถรี

อาสวะทั้งหลาย

ไม่ใช่หมดสิ้นไป เพราะเงินทองดอกกะ

กามทั้งหลายเป็นอมิตร

เป็นผู้ฆ่า

เป็นศัตรู

เป็นดังลูกศรเสียบไว้

พ.เถรี.มก.๕๔/๔๑๖/๔๗๑

พระสุภาภัมมารธิดาเถรี

ก่อนข่าว...

ที่ต้องไปยืนที่เรือนทุกๆ หลังได้มา

การเที่ยวขอเขาผ้าบังสุกุลจีวร

และบริขาร

ที่อาศัยของนักบวชผู้ไม่มีเรือนนี้แล

เป็นของเหมาะสำหรับเรา

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๔๑๖/๔๗๑

พระสุภาภัมมารธิดาเถรี

กามทั้งหลาย

ทำให้คนบ้า

ทำให้เพ้อ

ทำให้จิตประมาท พลังเพลอ

เพราะทำสัตว์ให้เศร้าหมอง

พึงเห็น

เหมือนลอบที่มารรีบดักไว้

ขุ.เถรี.มก.๕๔/ท๔๑๗/๔๗๑

พระปณณิกาเถรี

ใครหนอ ช่างไม่รู้ มาบอกแก่ท่าน

ซึ่งก็ไม่ว่า

คนจะหลุดพ้นจากบาปกรรมได้

เพราะการอาบน้ำ

พวกกบ เต่า งู จระเข้ และสัตว์อื่นใด
ที่สัญจรอยู่ในน้ำทั้งหมด ก็คงจะพากันไป
สวรรค์แน่แท้

คนฆ่าแพะ คนฆ่าสุกร คนฆ่าปลา
คนล่าเนื้อ พวกโจร พวกเพชรฆาต และ
ทำบาปกรรมอื่นๆ แม้คนทั้งนั้น ก็คงหลุดพ้น
จากบาปกรรมได้ เพราะการอาบน้ำ

ถ้าหากว่า แม่น้ำเหล่านี้ จะพืงนำบาป
ที่ท่านทำมาแต่ก่อนไปได้ไซ้ร้ แม่น้ำเหล่านี้ ก็
จะพืงนำทั้งบุญของท่านไปด้วย ท่านก็จะพืง
ห่างจากบุญนั้นไป

ท่านพราหมณ์ ท่านกลัวบาปอันใด
จึงลงอาบน้ำทุกเมื่อ

ท่านพราหมณ์ ท่านก็อย่าทำ บาป
กรรมอันนั้น ขอความหนาวเย็น อย่าทำลาย
ผิวท่านเลย

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๓๔๑-๓๔๒/๔๔๖

พระสุเมธาเถรี

กามทั้งหลายเผ็ดร้อน เปรียบด้วยงูพิษ
ที่พวกคนเขลาพากันจมดักดาน
คนเขลาเหล่านั้น แออัดกันในนรก
ต้องเดือดร้อนเป็นทุกข์
เป็นเวลาช้านาน
พวกคนเขลา ผู้ไม่สำรวมกายวาจาใจ
ทำกรรมที่เป็นบาป
พอกพูนแต่บาป
ย่อมเศร้าโศกในอบายทุกเมื่อ

ขุ.เถรี.มก.๕๕/๔๘๒/๔๗๔

พระเวมาเทรี

กามทั้งหลายอุปมาด้วยดอกและผลาว
มีขันธุ์ทั้งหลายเป็นเชิงรองลับ
บัดนี้ความยินดีในกามทั้งหลาย
ไม่มีแก่เราแล้ว
เรากำจัดความเพลิดเพลินในกาม
ทั้งปวงได้แล้ว
เราทำลายกองความมืด (อวิชชา)
เสียแล้ว
ดูก่อนมารใจบาป
ท่านจงรู้อย่างนี้ว่า

ตัวท่านก็ถูกเรากำจัดเสียแล้ว
พวกคนเขลาไม่รู้ตามความเป็นจริง
พากันนอนน้อมดวงดาวทั้งหลาย
นำเธอไปอยู่ในป่า คือลัทธิ
แล้วก็สำคัญว่าบริสุทธิ์
ส่วนเราแล

นอนน้อมเฉพาะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้เป็นอุดมบุรุษ จึงพ้นจากทุกข์ทั้งปวง
ชื่อว่าทำตามคำสั่งสอนของพระ-
ศาสดา

ขุ.เถรี.มก.๕๔/๒๑๔/๔๕๓

ศาสเน อูร์ ทดฺวา ปพฺพชามิ
ขออำนาจบุญกุศลใด
ที่เกิดจากการจัดทำหนังสือเล่มนี้
ขอให้ข้าพเจ้าทุกรูปได้บวชอุทิศชีวิต
สามารถประพฤติพรหมจรรย์ไปทุกภพทุกชาติ
มีดวงตาเห็นธรรม
รู้แจ้งแทงตลอดในวิชชาธรรมกาย
สามารถปราบมารประหารกิเลส
ให้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ
ยกคนและสรรพสัตว์ทั้งหลาย
เข้าสู่ที่สุดแห่งธรรมเทอญ